

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково - педагогічної
роботи

Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Економічна теорія: політекономія

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та економічна політика
Вид дисципліни	обов'язкова
Факультет	економічний

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“ 22 ” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Кім Матвій Миколайович, д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “ 01 ” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Гриценко А. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Свтушенко В. А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни **«Економічна теорія: політекономія»** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності (напрямку) 051 Економіка

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система економічних законів і категорій ринкової економіки, виробництво, розподіл та обіг у ринковій системі господарювання, ринки товарів і ресурсів.

Міждисциплінарні зв'язки: історія економіки та економічної думки, міжнародна економіка, глобалістика, компаративістика економічних систем, економіка підприємств, економіка праці.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Економічна теорія: політекономія» полягає в тому, щоб формувати у студентів систему теоретичних знань щодо ринкової економіки, вміння застосовувати їх при вирішенні практичних питань. Необхідно, щоб студенти знали, як модифікуються основні закони та категорії ринкової економіки за умов переходу економіки до постіндустріальної стадії та глобалізації. Студенти повинні чітко засвоїти переваги ринкової економіки, разом з тим її історично минулий характер.

Необхідно, щоб студенти навчилися творчому мисленню взагалі та з економічних проблем зокрема і креативно вирішували практичні питання з економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна теорія: політекономія» є

- ознайомити студентів з підходами різних наукових шкіл у трактуванні економічних категорій ринкової економіки;
- ознайомити студентів із суперечностями та тенденціями розвитку товарного виробництва на сучасному етапі;
- надати інструментарій для проведення аналізу ринкових відносин й категорій, форм їхнього прояву.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- зміст та функції економічних категорій ринкової економіки, їх практичне значення;
- існуючі теорії ринкової економіки;
- характер і основні риси виробництва та обігу капіталу, розподілу доходів у ринково-капіталістичній системі господарювання;
- форми і механізми функціонування ринків товарів і ресурсів.

вміти :

- аналізувати економічні категорії, що означає з'ясувати їх зміст, функції, форми прояву та практичне значення;
- знаходити в підручниках, навчальних посібниках і економічних журналах та інших джерелах відповіді на ті чи інші питання;
- збирати, аналізувати та узагальнювати статистичні та інші фактичні матеріали з певних питань;
- обговорювати дискусійні питання та обґрунтувати власну точку зору;
- завжди ув'язувати будь-яку категорію ринкової економіки з умовами України, що означає визначити особливості її прояву та наслідки для нашої країни;
- навчити творчому мисленню, креативно підходити до трактування економічних категорій та питань.

1.3. Кількість кредитів – 9 кредитів ECTS.

1.4. Загальна кількість годин. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 270 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
64 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота, у тому числі	
174 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Виробництво у ринковій економіці.

Тема 1. Характеристика товарного виробництва і товару.

Тема 2. Гроші.

Тема 3. Попит і пропозиція.

Тема 4. Фактори виробництва та їх сполучення в ринковій економіці.

Тема 5. Процес виробництва та накопичення капіталу.

Тема 6. Розподіл доходів у ринковій економіці.

Розділ 2. Ринкова економіка.

Тема 1. Процес обороту капіталу та прибуток.

Тема 2. Ринок товарів і форми торгівлі.

Тема 3. Ринок капіталів та кредит.

Тема 4. Акціонерні товариства і акціонерний капітал.

Тема 5. Ринок праці.

Тема 6. Роль підприємництва в ринково-капіталістичній економіці.

Тема 7. Ринок природних ресурсів і система аграрних відносин.

Тема 8. Ринкова трансформація економіки індустріального типу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	сп		л	п	лаб	інд	сп
1	2	3	4	5	6	7						
Розділ 1. Виробництво у ринковій економіці.												
Разом за розділом 1	120	15	30			75						
Розділ 2. Ринкова економіка												
Разом за розділом 2	150	17	34			99						
Усього годин	270	32	64			174						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Товарно-грошеве господарство і тенденції його розвитку	4
2	Попит та пропозиція, їхнє практичне значення	4
3	Фактори виробництва та їх взаємозв'язок	6
4	Проблеми виробництва додаткової вартості	6
5	Особливості розподілу доходів у ринковій економіці	4
6	Проблеми обороту капіталу	4
7	Витрати виробництва та форми доходів і прибутку	4
8	Проблема реалізації товарів і сучасні форми торгівлі	4
9	Ринок капіталів і його види.	4
10	Механізм дії акц.товариств. Акціонерний капітал та його форми	6
11	Ринок праці та сучасні його проблеми	4
12	Проблеми земельної ренти на сучасному етапі	4
13	Аграрні відносини в Україні	6
14	Особливості ринкової трансформації в Україні	4
	Разом	64

5. Завдання самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Переваги та обмеженості товарно-капітал.виробництва	12
2	Еластичність попиту і пропозиції, її значення	12
3	Два основних підходи до джерел вартості та прибутку	12
4	Історичні етапи розвитку капіталізму в промисловості	12
5	Права власності, сучасні форми власності	12
6	Етапи процесу виробництва	12
7	Сучасні форми доходів і прибутку	12
8	Сучасні форми оплати праці	12
10	Сучасні форми торгівлі	12
11	Ринок цінних паперів і його віртуалізація	10
12	Акціонерна власність, його природа та значення	12
13	Стан и проблеми ринку праці в Україні	10
14	Банківська система України	12
15	Власність на землю в Україні	10
16	Термінологічний словник	12
	Разом	174

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

7. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях
2. Розв'язання задач з політекономії на практичних заняттях, перевірка самостійного рішення задач.
3. Перевірка письмових модульних контрольних робіт
4. Слухання доповідей за темами курсових робіт
5. Екзамен

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Економічна теорія: політекономія» враховує всі види занять,

передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Під час вивчення дисципліни «Економічна теорія: політекономія» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв’язання практичних завдань та кейсів;
- проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.
- підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення іспиту.

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов’язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота																	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1							Розділ 2										60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
2	4	4	4	2	4	4	2	4	4	4	2	4	4	4	4	4			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Методичне забезпечення

1. Экономическая теория. Методическое пособие. Гриценко А.А., Ким М.Н., Тютюнникова С.В., Давыдова И.А., Чатченко Т.В. – Харьков, 2008
2. Список тем докладів та рефератів.
3. Список рекомендованої літератури.
4. Питання для підготовки до іспиту.
5. Індивідуальні модульні завдання.
6. Екзаменаційні білети.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Воробьёв Е.М., Гриценко А.А., Ким М.Н. и др. Экономическая теория. Курс лекций. / Под ред. Е.М. Воробьева. – Х., 2006. –392с.
 2. Економічна теорія. Посібник вищої школи (Воробйов Є.М., Гриценко А.А., Лісовицький В.М., Соболев В.М.) / Под ред. Е.М. Воробьева – Х.- К., 2001.- 704с.
 3. Економічна теорія: політична економія. Підручник / За заг. ред. С.І. Юрія. – К.: Кондор, 2009. – 604с.
 4. Камаев В.Д. Экономическая теория. Краткий курс. Учебник / В.Д. Камаев, М.З. Ильчиков, Т.А. Борисовская. - 3-е изд. – М.: КНОРУС, 2008. – 384с.
 5. Курс экономической теории / под ред. М.Н. Чепурина, Е.А. Киселевой. – 5-е изд.– Киров, 2002.
 6. Мочерний С.В. Економічна теорія. Посібник. – К.: Академія, 2001. – 656с.
 7. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко. – К.: Знання- Прес, 2001 (і подальші видання).
 8. Политическая экономия. Учебник для вузов / Медведев В.А., Абалкин. Л.И., Ожерельев О.И. и др. _ М.: Политиздат, 1988. – 735с.
 9. Політична економія: Навч. посібник / К.Т.Кривенко, В.С. Савчук, О.О. Беляєв та ін. За ред. К.Т.Кривенка.- К.: КНЕУ, 2001 (і подальші видання) – 508с.
 10. Політична економія. Навч. Посібник для студентів ВНЗ / за ред. Рибалкіна В.О., Бодрова В.Г. – К.: Академвидав, 2004. – 672с.
 11. Экономическая теория. Учебник для вузов. – 3-е изд. / под ред. А.И. Добрынина, Л.С. Тарасевича. – СПб: Питер, 2006. – 544с.
 - 12.Экономическая теория: политэкономия / под ред. В.Д. Базилевича. – М.: Рыбари; К.: Знання, 2009. – 870с.
 13. Экономика. Учебник / под.ред. А.С. Булатова. – М.: Юрист, 2001.
 14. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика/ пер. с 16-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 940с.
 15. Самуэльсон П.А., Нордхаус В.Д. Экономика / пер. с англ. – М.:БИНОМ – Кно-Рус, 1999. – 800с.
 16. Вечканов Г.С. Экономическая теория. Учебник для вузов. 3-е изд. – СПб.: Питер. – 2011.- 512с.
 17. Общая экономическая теория. Самостоятельная работа. В 3-х кн. Кн. 2 : Учебное пособие/ под ред. А.А. Пороховского. – И.: ИД «Кодекс», 2010. -140с.
 - 17а. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее [текст]: монография/ под ред.В.М. Гейца, В.Н. Тарасевича – К.: ЦУЛ, 2014. – 1056с.
 18. Економічна теорія. Навч.посібник / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, О.С. Марченко / За заг. ред. Л.С. Шевченко. – Х.: Право, 2016. – 268с.
- Класики економічної теорії.*

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов // Антология экономической классики. Предисловие А.И. Столярова. – М.: ЭКОНОВ, КЛЮЧ, 1993.
2. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Там же.
3. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Т.1. // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т.23.
4. Маршалл А. Принципы экономической науки. Т.1./ пер. с англ. М.: Прогресс, 1993.
5. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег // Кейнс Дж. М. Избранные произведения / пер. с англ. – М.: Экономика, 1993.

Допоміжна література

1. Аникин А.В. Люди науки. Встречи с выдающимися экономистами. М. : Дело ЛТД, 19952.
2. Гриценко А.А. Развитие форм обмена, стоимости и денег. – К.: Основа, 2005.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах, Т.1. / Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2000. – 864с.
4. Економічна енциклопедія: У трьох томах, Т.2. / Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2001. – 848с. .
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах, Т.3. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2002. – 952с.
6. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 490с.
7. Словарь современной экономической теории Макмиллана. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 608с.
8. Туган-Барановский М.И. Основы политической экономии. – 5-е изд. – Петроград: Право, 1918. – 540с.
9. Экономический словарь / под. ред. А.Н. Азрилиана. – 2-е изд. – М.:Ин-т новой экономики, 2009. – 1152с.
10. Ковалёв В.Н. Труд и его социальные последствия: монография / В.Н. Ковалёв. Х.: УИПА, «Смугаста типографія», 2017. – 218с.

10. Інформаційні ресурси

1. Джерела рекомендованої літератури
2. Бібліотечний фонд кафедри, факультету та університету, інші наукові бібліотеки
3. Сайт державного комітету статистики України
4. Сайти періодичних видань з економіки
5. Електронні підручники